

مقیاس اضطراب کودکان پیش دبستانی: پرسشنامه، روش اجرا و نمره‌گذاری (نسخه فارسی)

Preschool Anxiety Scale (PSA): Questionnaire, Instruction and Scoring (Persian Version)

Saeed Ghanbari, PhD
Shahid Beheshti University

Maryam Khanmohamadi
MA in Psychology
Shahid Beheshti University

مریم خان محمدی
کارشناسی ارشد روان‌شناسی
دانشگاه شهید بهشتی

سعید قنبری
استادیار دانشگاه شهید بهشتی

مقیاس اضطراب کودکان پیش دبستانی

مقیاس اضطراب کودکان پیش دبستانی^۱ (PAS؛ اسپنس، ری، مک‌دونالد و اینگرام، ۲۰۰۱) که توسط والدین تکمیل می‌شود، بر اساس فهرست اختلال‌های اضطرابی چهارمین نظام تشخیصی و آماری اختلال‌های روانی تهیه شده و دارای ۲۸ ماده است که نشانه‌های مرضی اختلال اضطراب جدایی، اضطراب تعمیم‌یافته، هراس اجتماعی، ترس از آسیب جسمانی (به عنوان یک هراس خاص) و وسواس‌بی‌اختیاری را در کودکان ۲ تا ۵ سال مورد ارزیابی قرار می‌دهد. از مجموع این شش زیرمقیاس، نمره کلی اضطراب محاسبه می‌شود. پس از ۲۸ ماده، پرسشی بازپاسخ در مورد تجربه کودک از رویدادهای آسیب‌زا وجود دارد که نمره‌ای به آن تعلق نمی‌گیرد، اما اگر کودک چنین رویدادی را تجربه کرده باشد، با ۵ ماده دیگر که نشانه‌های اختلال پس‌ضربه‌ای را هدف قرار داده‌اند، دنبال می‌شود. نمره این ۵ ماده نیز در نمره کل محاسبه نمی‌شود و صرفاً برای توجه بالینی به این اختلال، آورده شده است.

برخلاف دیگر مقیاس‌های درجه‌بندی والدین مانند فهرست رفتاری کودک^۲ (CBCL؛ آشنباخ و رسکورلا، ۲۰۰۲) و پرسشنامه نقاط قوت و ضعف^۳ (SDQ؛ گودمن، ۱۹۹۷) که به ارزیابی اختصاصی اضطراب نمی‌پردازند و اضطراب کودک را به عنوان بخشی از مشکلات کلی (مانند مشکلات درونی‌سازی شده که دربرگیرنده مشکلات عاطفی و افسردگی نیز می‌باشد) مورد توجه قرار می‌دهند (برورن و موریس، ۲۰۰۸)، این مقیاس، با تمرکز بر مشکلات اضطرابی، تقریباً بیشتر اختلال‌های اضطرابی را مورد بررسی قرار می‌دهد.

ارزیابی‌های روان‌سنجی این مقیاس، نتایج مثبتی دربرداشته است. همسانی درونی زیرمقیاس‌ها، همبستگی بین نتایج کسب شده از پدران و مادران، تحلیل‌های ماده-کل و همبستگی‌های بازآزمایی، بیانگر اعتبار آزمون داشته و تحلیل عاملی، همبستگی با زیرمقیاس ابزارهای پیشین مانند فهرست رفتاری کودک (CBCL؛ آشنباخ و رسکورلا، ۲۰۰۲) و مقایسه نتایج گروه کودکان مبتلا به اختلال‌های اضطرابی و کودکان بهنجار، تأییدی بر روایی مقیاس است (اسپنس و دیگران، ۲۰۰۱؛ ادواردز، ری، کندی و اسپنس، ۲۰۱۰؛ قنبری، خان محمدی، خدایپناهی، مظاهری و لواسانی، ۱۳۹۰).

نحوه پاسخگویی به مقیاس

شما در این مقیاس، جمله‌هایی را می‌خوانید که کودکان را توصیف می‌کنند. لطفاً در هر جمله پاسخی را که توصیف بهتری از کودک شما ارائه می‌دهد مشخص کنید. اگر همیشه درست است، عدد ۴، اگر اغلب درست است، عدد ۳، اگر گاهی درست است، عدد ۲، و اگر به ندرت درست است، عدد ۱ و اگر اصلاً درست نیست، عدد صفر را انتخاب کنید. لطفاً به همه جمله‌ها پاسخ دهید.

ماده‌ها	اصلاً درست نیست	به ندرت درست است	گاهی درست است	اغلب درست است	همیشه درست است
۱. برایش مشکل است که احساس نگرانی‌اش را متوقف کند.	۰	۱	۲	۳	۴
۲. از این که کاری انجام دهد که در نزد دیگران احمق به نظر برسد، نگران است.	۰	۱	۲	۳	۴
۳. مرتباً واری می‌کند که کارها را درست انجام داده باشد (برای مثال، در خانه یا شیر آب را بسته باشد).	۰	۱	۲	۳	۴
۴. به دلیل نگرانی، بی‌قرار و ناراحت است و تنش دارد.	۰	۱	۲	۳	۴
۵. از اینکه از بزرگسالی (برای مثال، مربی پیش‌دبستان یا مهد کودک) کمک بخواهد، می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۶. دوست ندارد بدون شما یا جایی غیر از خانه خودتان بخواهد.	۰	۱	۲	۳	۴
۷. از بلندی (مکان‌های مرتفع و بلند) می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۸. به خاطر ترس و نگرانی در خوابیدن مشکل دارد.	۰	۱	۲	۳	۴
۹. هر روز دست‌هایش را بارها می‌شوید.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۰. از مکان‌های بسته یا شلوغ می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۱. از ملاقات یا صحبت کردن با افراد ناآشنا می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۲. از اینکه برای پدر و مادرش اتفاق بدی بیفتد، نگران است.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۳. از رعد و برق می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۴. بیشتر روز را صرف نگرانی در مورد چیزهای مختلف می‌کند.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۵. از صحبت کردن، اجرای نمایش و شعر خواندن جلوی دیگران (برای مثال، گروه بچه‌های پیش‌دبستانی) می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۶. نگران است که مبادا اتفاق بدی برایش بیفتد که دیگر شما را نبیند (برای مثال، گم یا دزدیده شود).	۰	۱	۲	۳	۴
۱۷. از رفتن به استخر و شنا کردن عصبی می‌شود.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۸. احساس می‌کند برای اینکه جلوی اتفاق بدی را بگیرد، باید وسایل را با ترتیب و شیوه خاصی بچیند.	۰	۱	۲	۳	۴
۱۹. از اینکه در مقابل دیگران کار شرم‌آوری انجام دهد، نگران است.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۰. از حشرات و عنکبوت‌ها می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۱. افکار یا تصاویر بد و بیخودی دارد که مرتباً به ذهنش می‌آیند.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۲. زمانی که او را در مهد کودک/ پیش‌دبستان ترک می‌کنید یا پیش پرستارش گذاشته و می‌روید، ناراحت و نگران می‌شود.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۳. از وارد شدن به گروه همسالان و شرکت در فعالیت‌های آنها می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۴. از حیوانات خانگی می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۵. کابوس‌هایی درباره جدا شدن از شما می‌بیند.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۶. از تاریکی می‌ترسد.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۷. برای اینکه جلوی اتفاق بدی را بگیرد، افکار خاصی را در ذهنش مرور می‌کند (برای مثال، اعداد یا کلمات).	۰	۱	۲	۳	۴
۲۸. در مواقعی که ضروری به نظر نمی‌رسد، مرتباً از دیگران اطمینان و تأیید می‌خواهد.	۰	۱	۲	۳	۴
۲۹. آیا کودک شما تا به حال حادثه‌ای بد یا ضربه‌آور (برای مثال، مرگ یکی از اعضای خانواده، تصادف و ...) را تجربه کرده است؟	بله	خیر			

ماده‌ها	اصلاً درست نیست	به‌ندرت درست است	گاهی درست است	اغلب درست است	همیشه درست است
لطفاً حادثه ای را که کودک شما تجربه کرده است، به اختصار توضیح دهید. اگر شما به جمله ۲۹ پاسخ «خیر» داده‌اید، لطفاً به ماده‌های ۳۰ تا ۳۴ پاسخ ندهید. اما اگر پاسخ شما به این جمله «بلی» بوده است، لطفاً به ماده‌های زیر نیز پاسخ دهید. آیا ماده‌های زیر نشان‌دهنده رفتار کودک شما از زمانی است که آن حادثه اتفاق افتاده است؟	۰	۱	۲	۳	۴
۳۰. در مورد آن حادثه کابوس یا خواب‌های بد می‌بیند.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۱. آن حادثه را به خاطر می‌آورد و ناراحت و پریشان می‌شود.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۲. وقتی چیزی از آن حادثه را به خاطرش می‌آورد، ناراحت می‌شود.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۳. ناگهان طوری رفتار می‌کند که انگار دوباره آن حادثه را تجربه کرده است.	۰	۱	۲	۳	۴
۳۴. وقتی آن حادثه یادآوری می‌شود، علائم ترس (برای مثال، عرق کردن، لرزیدن یا بالا رفتن ضربان قلب) را نشان می‌دهد	۰	۱	۲	۳	۴

کلید نمره گذاری پرسشنامه مقیاس اضطراب کودکان پیش دبستانی (PSA؛ اسپنس و دیگران، ۲۰۰۱)

زیرمقیاس	تعداد	ماده
اضطراب تعمیم‌یافته	۵	۱، ۴، ۸، ۱۴، ۲۸
هراس اجتماعی	۶	۲، ۵، ۱۱، ۱۵، ۱۹، ۲۳
وسواس-بی‌اختیاری	۵	۳، ۹، ۱۸، ۲۱، ۲۷
جراحتهای جسمانی	۷	۷، ۱۰، ۱۳، ۱۷، ۲۰، ۲۴، ۲۶
اضطراب جدایی	۵	۶، ۱۲، ۱۶، ۲۲، ۲۵

منابع

قنبری، س.، خان محمدی، م.، خداپناهی، م.، مظاهری، م. ع. و لواسانی، م. (۱۳۹۰). بررسی ویژگی‌های مقیاس اضطراب کودکان پیش دبستانی. *مجله روان‌شناسی*، ۱۵ (۳)، ۲۲۲-۲۳۵.

Achenbach, T. M., & Rescorla, L. A. (2000). *Manual for the ASEBA preschool forms & profiles*. Burlington, VT: Research Center for Children, Youth, & Families, University of Vermont.

Broeren, S., & Muris, P. (2008). Psychometric evaluation of two new parent-rating scales for measuring anxiety symptoms in young Dutch children. *Journal of Anxiety Disorders*, 22, 949-958.

Edwards, S. L., Rapee, R. M., Kennedy, S. J., & Spence, S. H. (2010). The assessment of anxiety symptoms in preschool-aged children: The revised Preschool Anxiety Scale. *Journal of Clinical Child Adolescence Psychology*, 39 (3), 400-409.

Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: A research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38, 581-586.

Spence, S. H., Rapee, R., McDonald, C., & Ingram, M. (2001). The structure of anxiety symptoms among preschoolers. *Behavior Research and Therapy*, 39, 1293-1316.

بهربرداری از نسخه‌های فارسی مقیاس‌هایی که در «آزمون‌های روانی» این فصلنامه ارائه می‌شوند، برای پژوهشگران و دانشجویان (در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری) با ذکر منبع بلامانع است. در سایر موارد کلیه حقوق مربوط به نسخه‌های فارسی مقیاس‌ها متعلق به «مؤلف» است و چاپ، تکثیر و فروش تمامی مقیاس‌ها یا قسمتی از آنها تحت هر عنوان ممنوع است.